

“Bí quyết” của ngôi trường THPT có tới 238 huy chương khu vực và quốc tế

Đến nay, học sinh trường THPT Chuyên Khoa học Tự nhiên – trường ĐH Khoa học tự nhiên – ĐH QGHN đã giành 238 huy chương các loại tại đấu trường khu vực và quốc tế, trong đó có 198 huy chương tại các kỳ thi Olympic quốc tế với 58 huy chương Vàng, 72 huy chương Bạc và 68 huy chương Đồng.

■ HỒNG HẠNH

NÔI ĐÀO TẠO NHÂN TÀI

Trường THPT Chuyên Khoa học Tự nhiên là một trong những đơn vị giàu thành tích nhất cả nước về đào tạo học sinh các khối chuyên về khoa học tự nhiên, đang dần khẳng định vị thế trong các trường THPT danh tiếng của khu vực và thế giới.

Đến nay, học sinh trường THPT Chuyên Khoa học Tự nhiên - Trường ĐH Khoa học tự nhiên - ĐHQGHN đã giành 238 huy chương các loại tại đấu trường khu vực và quốc tế, trong đó có 198 huy chương tại các kỳ thi Olympic quốc tế với 58 huy chương Vàng, 72 huy chương Bạc và 68 huy chương Đồng.

Năm 2018 là năm bội thu huy chương của học sinh Trường THPT chuyên Khoa học Tự nhiên với 03 huy chương Vàng, 01 huy chương Bạc và 01 huy chương Đồng ở các kỳ thi Olympic quốc tế Toán học, Vật lý, Hóa học, Sinh học. Đặc biệt, em Nguyễn Phương Thảo là thí sinh đạt số điểm cao nhất của kỳ thi Olympic Sinh học lần thứ 29 được tổ chức tại Iran.

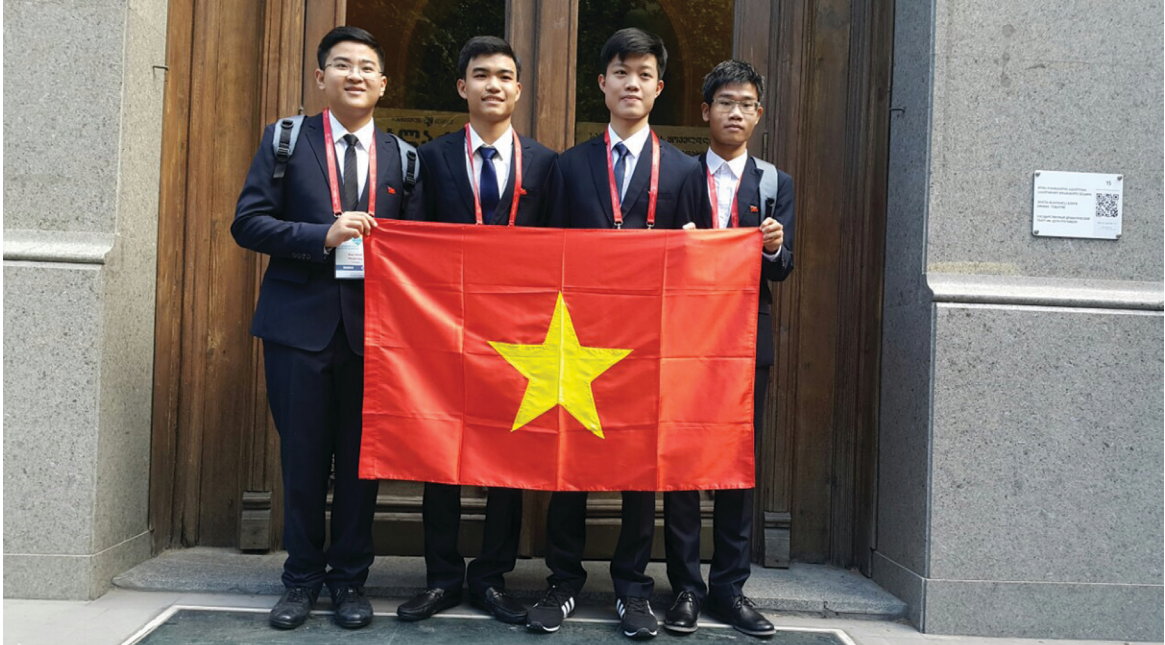
Nhiều cựu học sinh của Trường đã gặt hái được những thành quả nhất định. Những tên tuổi như:

GS. Đàm Thanh Sơn đoạt Huy chương Vàng Olympic Toán quốc tế năm 1984 nay là Giáo sư Vật lý tại khoa Vật lý, Trường ĐH Chicago (Hoa Kỳ); GS. Ngô Bảo Châu đạt Huy chương Vàng Olympic Toán các năm 1988 và 1989, giải thưởng Fields (năm 2010) và hiện đang là Giáo sư Toán học tại khoa Toán của Trường ĐH Chicago (Hoa Kỳ), đồng thời là Giám đốc khoa học Viện nghiên cứu cao cấp về Toán của Việt Nam.

Năm 1974, trong kỳ thi tại Đức, học sinh Khối A0 Hoàng Lê Minh đã mang về huy chương Vàng Olympic Toán học quốc tế đầu tiên cho Việt Nam, mở ra giai đoạn mới với những thành tích rực rỡ trong các kỳ Olympic của khối chuyên nói riêng và học sinh cả nước nói chung.

Bên cạnh những cựu học sinh tên tuổi nói trên, các thế hệ học sinh Trường THPT chuyên Khoa học Tự nhiên đang viết tiếp tên mình lên bảng vàng thành tích của Nhà trường như: Nguyễn Thế Hoàn (hai năm liên tiếp giành huy chương Vàng Olympic Toán học), Đinh Quang Hiếu, Phạm Đức Anh (hai năm liên tiếp giành huy chương Vàng Olympic Hóa học), Đỗ Thị Bích Huệ (nữ sinh thứ hai trong lịch sử học sinh Việt Nam tham dự

Olympic Vật lý giành huy chương Vàng), Nguyễn Phương Thảo (thí sinh có tổng điểm cao nhất Olympic Sinh học)...

Đây là những tên tuổi cho thấy thành công đặc biệt hiệu quả của mô hình đào tạo phổ thông năng khiếu của ĐHQGHN.

Được biết, trường THPT chuyên Khoa học Tự nhiên, tiền thân từ lớp chuyên Toán A0 (thuộc Trường ĐH Tổng hợp Hà Nội) thành lập năm 1965, bắt nguồn từ ý tưởng của GS. Hoàng Tụy về việc phát hiện và bồi dưỡng học sinh năng khiếu. Đây là lớp năng khiếu đầu tiên của cả nước tạo nguồn đầu vào cho các trường đại học ở trong và ngoài nước, chuẩn bị nguồn nhân lực chất lượng cao cho công cuộc xây dựng đất nước sau này.

Lần đầu tiên tham dự Olympic Toán học quốc tế tại Cộng hòa dân chủ Đức và được chọn, học hỏi tại đấu trường quốc tế, năm 1974, đoàn học sinh Việt Nam đã giành 1 huy chương Vàng, 1 huy chương Bạc và 2 huy chương Đồng. Hoàng Lê Minh – học sinh khối chuyên Toán trở thành người đầu tiên giành huy chương Vàng, mở ra một giai đoạn với những thành tích rực rỡ trong các kỳ Olympic của khối chuyên nói riêng và học sinh cả nước nói chung.

Từ thành công của khối chuyên Toán, các khối chuyên khác lần lượt được thành lập tại Trường ĐH Tổng hợp Hà Nội và Trường ĐH Khoa học tự nhiên, ĐHQGHN sau này. Đến năm 1997, Trường ĐH Khoa học Tự nhiên đã có 5 khối THPT chuyên thuộc các khoa Toán - Cơ - Tin học, Vật lý, Hoá học, Sinh học. Đến năm 2010, Trường THPT chuyên Khoa học Tự nhiên (thuộc Trường ĐH Khoa học Tự nhiên, ĐHQGHN) được thành lập trên cơ sở thống nhất các Bộ

môn THPT chuyên của trường.

ĐẨY MẠNH TỰ DO TRONG HỌC THUẬT

Điều gì làm nên thành công của một trong những cơ sở đào tạo tài năng hàng đầu đất nước?, thầy Lê Công Lợi Hiệu trưởng trường THPT chuyên Khoa học tự nhiên cho biết, mặc dù hiện nay, phòng thí nghiệm của nhà trường vẫn “chưa đáp ứng được yêu cầu”, học sinh vẫn chủ yếu “học chay” và “học ảo trên các trang mạng” nhưng nhờ quá trình tuyển chọn đầu vào chặt chẽ và khắt khe là nền tảng vững chắc cho trường gặt hái thành công.

Theo thầy Lợi, khi có trò giỏi thì phải có thầy giỏi cộng với phương pháp học tiên tiến, kích thích tư duy và kỹ năng đã làm nên chất lượng các khoa đào tạo.

Tuy nhiên, điều quan trọng nhất, làm cho quá trình đào tạo của Trường THPT chuyên Khoa học Tự nhiên chính là “sự tự do trong học thuật”. Có thể hiểu là thầy đưa ra vấn đề, gợi mở còn trò là người giải quyết vấn đề. Trong lớp không khí đối thoại, phản biện được đề cao, thầy trò rất gần nhau. Ý kiến của học trò được thầy tôn trọng tuyệt đối thì mới thấy được sức sáng tạo vô hạn của học trò.

Một lợi thế của trường THPT chuyên Khoa học tự nhiên là nằm trong Trường ĐHKHTN, ĐHQGHN - một trường đại học danh tiếng trong cả nước về khoa học cơ bản - học sinh khối chuyên được đào tạo bởi đội ngũ nhà khoa học hàng đầu đất nước về các lĩnh vực khoa học tự nhiên, trong đó có nhiều giáo sư nổi tiếng.

Nhờ tận dụng chất xám của những nhà khoa học ở bậc đào tạo cao đã dẫn tới sự khác biệt trong phương thức giảng

dạy và cách thức truyền đạt kiến thức. Khối lượng kiến thức trong chương trình đào tạo đã được nâng cao lên rất nhiều theo hướng vừa mở rộng kiến thức nền lại vừa chuyên sâu. Phương pháp tư duy và kỹ năng được nhà trường đặc biệt quan tâm truyền dạy.

Điều đặc biệt ở ngôi trường này là hàng năm đều tổ chức các hội nghị nghiên cứu khoa học cho học sinh. Các kết quả này đều được các học sinh viết bằng tiếng Anh như một bài báo khoa học. Đây là những bước đi ban đầu để học sinh làm quen với việc tìm tòi sáng tạo, một kỹ năng rất quan trọng của nguồn nhân lực cao.

TÀI NĂNG CHỈ QUA TÔI RÈN HUN ĐÚC ĐẶC BIỆT MỚI CÓ

Chia sẻ về quãng thời gian học tập tại khối chuyên KHTN, GS.TSKH Trần Văn Nhung - học sinh khoá I khối chuyên Toán cho biết: "Cái mới, cái sáng tạo ở lớp chuyên Toán Ao và các lớp chuyên nói chung sau này là rèn luyện cho học sinh khả năng tư duy, sáng tạo trong học tập, nghiên cứu khoa học và vận dụng vào cuộc sống. Chúng tôi đã rất may mắn được dạy dỗ bởi những thầy giáo, những nhà toán học tài năng và nhiệt huyết. William A. Warrd có câu nói rất hay về người thầy: "Người thầy trung bình chỉ biết nói, người thầy giỏi biết giải thích, người thầy xuất chúng biết minh hoạ, người thầy vĩ đại biết cách truyền cảm hứng".

Trong Lễ khai giảng năm học mới 2018 - 2019, Giám đốc ĐHQGHN Hà Nội Nguyễn Kim Sơn đã có bài phát biểu truyền cảm hứng cho học sinh khi cho rằng, một trong những sứ mệnh quan trọng nhất của ĐHQGHN là phát hiện, bồi dưỡng nhân tài cho đất nước từ cấp học phổ thông tới sau đại học. ĐHQGHN đã và đang cố gắng làm

tốt điều đó.

Trong ĐHQGHN, Trường THPT chuyên KHTN là cái nôi quan trọng của việc đào tạo tài năng. Ở đó, không phải tất cả các em đều là tài năng, nhưng câu chuyện về tài năng thì là chuyện của tất cả mọi người, từ người lãnh đạo, quản lý, các vị phụ huynh và các em học sinh.

Theo ông Sơn, tài năng là tài sản của cá nhân, của gia đình và của đất nước. Cần nhấn mạnh lại là tài năng chỉ qua tôi rèn hun đúc đặc biệt mới có. "Ngọc bất trác bất thành khí" (ngọc mà không qua đẽo gọt thì không thành đồ quý). Không qua chọn lựa thì không thấy đá quý, đá quý đẽo gọt mới thành ngọc, ngọc gia công mài dũa mới thành vật thiêng quý. Phẩm chất năng khiếu mới chỉ là những đá quý, muốn thành ngọc - tài năng cần qua rèn luyện. Ngôi trường THPT chuyên là nơi đẽo gọt, tôi rèn tạo ra những viên ngọc quý tài năng cho đời.

Trong thực tế, nhân tài có năng lực tự đào tạo, tự học và tự trưởng thành mạnh mẽ. Việc đẽo gọt sẽ tạo tụt nhân tài công phu hơn là chỉ tác động từ bên ngoài. Trong đó, tạo dựng môi trường học tập sáng tạo, biết cổ vũ, khích lệ, hỗ trợ, vun đắp là những yếu tố quan trọng nhất của sự nghiệp này.

Ngọc bất trác bất thành khí

Trích bài phát biểu của Giám đốc ĐHQGHN Nguyễn Kim Sơn tại Lễ Khai giảng năm học mới 2018 – 2019 ở Trường THPT Chuyên Khoa học Tự nhiên (Trường ĐHKHTN, ĐHQGHN), sáng ngày 05/9/2018.

Trong cuộc sống của chúng ta có một thứ gọi là TÀI NĂNG. Một trong những sứ mệnh quan trọng nhất của ĐHQGHN là phát hiện, bồi dưỡng nhân tài cho đất nước từ cấp học phổ thông tới sau đại học. ĐHQGHN đã và đang cố gắng làm tốt điều đó. Trong ĐHQGHN, Trường THPT chuyên KHTN là cái nôi quan trọng của việc đào tạo tài năng. Ở đó, không phải tất cả các em đều là tài năng, nhưng câu chuyện về tài năng thì là chuyện của tất cả mọi người, từ người lãnh đạo, quản lý, các vị phụ huynh và các em học sinh. Và các em học sinh thân mến, các em là những viên đá quý giữa menh mang gạch, đá, cát, sỏi trên đời, con đường các em cần đi là trở thành những viên ngọc quý và các thầy cô trong ngôi trường này phải là những người thợ đeo ngọc, chuyển hóa từ đá quý sang ngọc sáng long lanh.

Tài năng là tập hợp của những sự khó. Tài năng là hiếm có khó gặp, là khó thấy, khó biết, khó nhận ra, khó phát hiện, khó nuôi dưỡng, khó chấp nhận, khó phát huy và khó dùng. Người tài năng là những người có những tố chất, phẩm chất và năng lực vượt trội so với người khác, thể hiện trên các lĩnh vực khác nhau, biểu hiện ở những dạng khác nhau. Tài năng không phải bẩm sinh đã có. Bẩm sinh chỉ là năng khiếu, là khả năng, là tiềm năng. Năng khiếu và tiềm năng phải qua tôi rèn nghiệt ngã, lâu dài, bền bỉ, mới có thể thành tài năng. Ai đó được xem là tài năng là một may mắn, một hạnh phúc, nhưng cũng là một thử thách lớn. Tài là cái quý giá thuộc người sở hữu nó, nhưng nó cũng là tài sản quốc gia, là sự tác thành của cha mẹ, dòng tộc, quê hương, đất nước, xã hội mà có. Tài năng là tài sản của cá nhân, của gia đình

và của đất nước. Cần nhấn mạnh lại là tài năng chỉ qua tôi rèn hun đúc đặc biệt mới có. “Ngọc bất trác bất thành khí” (ngọc mà không qua đeo gọt thì không thành đồ quý). Không qua chọn lựa thì không thấy đá quý, đá quý đeo gọt mới thành ngọc, ngọc gia công mài dũa mới thành vật thiêng quý. Phẩm chất năng khiếu mới chỉ là những đá quý, muốn thành ngọc - tài năng cần qua rèn luyện. Ngôi trường này là nơi đeo gọt, tôi rèn tạo ra những viên ngọc quý tài năng cho đời. Hiếm tài là nguyên khí quốc gia, một cách tự nhiên, sứ mệnh của bậc tài năng được sinh ra ở đời cũng là để nhằm giải quyết những việc lớn và khó của xã hội, của đất nước và của loài người.

Ở ngôi trường này, để nói cụ thể ai là tài năng thật khó, nhưng về tổng thể thì đây là tập thể của những tài năng. Về phía các em, những gì các em có thể làm đầu tiên chưa phải là tiếp thu nhiều kiến thức, nghĩ những điều siêu khó, giải được những bài toán hay những bài tập mà nhiều người khác không giải được, mà việc đầu tiên các em cần làm là bồi đắp tình yêu thương. Tình yêu thương với con người nói chung, với cha mẹ thầy cô và bạn bè, với người xung quanh mình. Tình yêu thương mới là năng lượng vĩnh cửu và trong lành nuôi cho tài năng phát triển mạnh mẽ và đúng hướng. Nó là thứ có thể cho tài năng rạng tỏa chân chính và bền vững, nó tránh cho tài năng khỏi sa vào bi kịch, hay trở thành kẻ ác xuất chúng. Và các em trước hết phải tự ý thức và ứng xử với mình rằng, mình là một người bình thường. Khiêm nhường, bình dị là chí số nhận biết người thực tài. Chúng ta chỉ có thể vĩ đại được khi làm tốt, sống tốt như một người bình thường. Các em cứ lãng mạn và

NĂM HỌC 2018 - 2

Hà Nội, ngày 05 tháng 9 năm 20

thoải mái ước mơ, sống hồn nhiên giữa đời như những người khác. Các em có thể cứ vụng dại hay được quyền mắc những lỗi nhỏ mà tuổi học trò các em được quyền làm thế. Nhưng đặc biệt không được kiêu căng, tự thỏa mãn, hay ảo tưởng quá sớm về mình. Những tấm huy chương các loại mà các em có thể có được từ ngôi trường này là cực kỳ quan trọng và quý giá, nhưng nó mới chỉ là món quà của những cuộc chơi và mới chỉ là sự bắt đầu khởi động chuẩn bị cho chặng đường dài. Hãy cố gắng làm tốt từng việc một, học tập toàn diện để phát triển bản thân, để chuẩn bị cho một cuộc sống hạnh phúc của chính mình trong tương lai phía trước. Các em có sống tốt mới có nhiều điều kiện thể hiện năng lực của mình.

Và điều đặc biệt các em cần làm là xác lập tâm nhìn cho mình, cần phải biết **LẬP CHÍ**. Mức độ thành công của sự nghiệp của một người phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó có tư chất, có hoàn cảnh, nhưng phần quan trọng lại là việc lập chí của người đó như thế nào. Có người lập chí cho việc làm giàu, người lập chí ở làm người quản lý, hay lãnh đạo, có người lập chí bình dị ở cuộc sống đi làm thuê bình thường để có lương tháng... Có người lập chí lớn ở chỗ sắp đặt giang sơn đất nước, làm việc lớn lao cho đất nước, cho con người. Người chí hướng nhỏ hẹp sẽ dễ thỏa mãn, người chí lớn sẽ đi xa. Với người năng lực vừa phải chí lớn có thể khiến họ tự vượt lên chính mình. Người giỏi chí lớn sẽ phát huy được năng lực và vươn tới thành tựu lớn và người có tài

năng chí lớn sẽ thành nghiệp lớn đời non lấp bể. Chí lớn sẽ giúp người ta đủ nghị lực vượt qua khó khăn thách thức, chí lớn khiến người ta không dễ thỏa mãn, không kiêu căng tự phụ không tự thỏa mãn trước thành công. Chí lớn giúp người ta đón nhận thành công và thất bại một cách đúng đắn nhất. Người tài năng mà chí nhỏ hẹp thì tài năng sẽ bị uổng phí một đời. Các em học sinh đang học tập trong ngôi trường ươm mầm tài năng này, các em cần phải có chí lớn. Chí lớn nhất là đặt ở nơi giang sơn đất nước rộng lớn, ở cộng đồng. Đặt chí ở đó, tâm hồn các em sẽ rộng lớn, tầm nhìn sẽ vươn xa. Chí lớn phải thể hiện ở lòng mong mỏi cho đất nước phát triển sánh cùng năm châu, cho người dân thoát nghèo, cho con người sống ấm no và loài người vượt qua những nguy cơ và thách thức. Chí lớn thì bản thân con người theo đuổi chí lớn đó cũng lớn lao theo, sẽ sống thật ý nghĩa và những mục tiêu nhỏ bé sẽ không cố gắng mà tự nhiên đạt được. Người đó sẽ tìm được hạnh phúc và ý nghĩa tồn tại trong việc thực hiện chí hướng ấy.

Từ lâu, Trường THPT chuyên KHTN đã được tôn vinh là nơi ươm mầm tài năng. Ngôi trường này có một sứ mệnh lớn và khó. Làm nhà giáo là một vinh dự, làm nhà giáo để dẫn dắt vun đắp cho nhân tài còn vinh dự gấp bội phần. Các bậc cao nhân đại trí thức xưa chỉ ao ước có được người hiền tài để dạy dỗ. Rất nhiều người tài năng từ mọi miền đất nước vì

nghe danh trường này mà tìm tới đây học tập rèn luyện. Mong các thầy các cô làm tròn được sứ mệnh mà đất nước giao phó, không phụ lòng kỳ vọng gửi gắm của các bậc phụ huynh. Các thầy, các cô cần có tấm lòng đủ rộng lớn để bao dung cho những khác biệt, đủ tinh tế để nhận thấy cái phi thường, đủ nhạy cảm để chia sẻ, đủ khéo léo để dẫn dắt, đủ tình yêu để nâng đỡ. Chỉ có đội ngũ những người thầy thực sự tài năng mới có thể dẫn dắt và dạy dỗ được những tài năng. Có được trong tay những ngọc quý, các thầy cô cần trân trọng yêu quý. Cần tạo ra môi trường học tập thân thiện, kích thích sáng tạo tối đa. Cần có phương thức giảng dạy và học tập tiên tiến, mẫu mực và tiên phong nhất, điều kiện học tập tốt nhất cho học sinh. Việc đào tạo nhân tài cần một môi trường giáo dục đặc biệt, phương pháp giảng dạy đặc biệt, chăm sóc hỗ trợ và rèn luyện đặc biệt, đòi hỏi đặc biệt, và đầu tư đặc biệt.

Nhà trường cần phải tìm mọi cách phát triển các em một cách toàn diện, phát triển bản thân các em cả thể chất, tâm hồn, nhân cách và các năng lực học tập chuyên môn. Đòi hỏi và kỷ luật cao, thậm chí rất cao là cần thiết cho việc rèn luyện, nhưng cũng lại tránh làm căng thẳng và áp lực thái quá, hoặc làm các em phát triển lệch lạc, thiệt thòi. Cách uốn cây siêu kỹ thuật là thuận theo tự nhiên để mà vun đắp định hướng, để tài năng phát triển tối đa và bộc lộ hết, bộc lộ một cách toàn vẹn và đầy đủ. Các em cũng cần có kỹ năng sống tốt, khả năng thăng bằng và điều tiết tinh thần để có thể học tập và làm việc lâu dài trong môi trường nhiều

thách thức khắc nghiệt.

Lấy hình ảnh những viên ngọc quý và công việc của những người thợ đeo ngọc, tôi muốn nhấn mạnh sự cao quý thiêng liêng đẹp đẽ và khó khăn của công việc phát hiện nuôi dưỡng và phát triển nhân tài. Trong thực tế, nhân tài có năng lực tự đào tạo, tự học và tự trưởng thành mạnh mẽ. Việc đeo gọt sẽ tạo tựu nhân tài công phu hơn là chỉ tác động từ bên ngoài. Trong đó, tạo dựng môi trường học tập sáng tạo, biết cổ vũ, khích lệ, hỗ trợ, vun đắp là những yếu tố quan trọng nhất của sự nghiệp này.

Kính mong các thầy, các cô hết lòng hết sức, mong các quý vị phụ huynh phối hợp và có được những phương pháp đúng. Trường Đại học Khoa học Tự nhiên cần tạo mọi điều kiện và hỗ trợ cho trường Trung học Phổ thông Chuyên phát triển. ĐHQGHN sẽ đầu tư và làm hết sức, vì một ngày mai tốt đẹp của đất nước.

Văn Miếu Quốc tử giám Hà Nội, nơi đào tạo nhân tài cho đất nước suốt hơn 800 năm, ở đó có hai lối đi nhỏ, một mang tên: Thành đức, một mang tên Đạt tài. Người xưa đặt vậy là vì mong người học tài đức vẹn toàn. Mong các em vừa thành vừa đạt với nghĩa ấy, sống hạnh phúc và bình yên.

Trường THPT Chuyên Khoa học Tự nhiên, thuộc Trường ĐH Khoa học Tự nhiên, ĐHQGHN có tiền thân là lớp chuyên Toán A0 (thuộc Trường ĐH Tổng hợp Hà Nội, nay là ĐHQGHN). Trường thành lập năm 1965, bắt nguồn từ ý tưởng của GS Hoàng Tụy về việc phát hiện và bồi dưỡng học sinh năng khiếu.

Năm 1974, trong kỳ thi tại Đức, học sinh Khối A0 Hoàng Lê Minh đã mang về huy chương Vàng Olympic Toán học quốc tế đầu tiên cho Việt Nam, mở ra giai đoạn mới với những thành tích rực rỡ trong các kỳ Olympic của khối chuyên nói riêng và học sinh cả nước nói chung.

Đến nay, học sinh trường THPT Chuyên Khoa học Tự nhiên đã giành 238 huy chương các loại tại đấu trường khu vực và quốc tế, trong đó có 198 huy chương tại các kỳ thi Olympic quốc tế với 58 huy chương Vàng, 72 huy chương Bạc và 68 huy chương Đồng.

Cựu học sinh của trường gồm: GS Đàm Thanh Sơn - huy chương vàng Olympic Toán quốc tế năm 1984, nay là Giáo sư Vật lý tại khoa Vật lý, Đại học Chicago (Mỹ); GS Ngô Bảo Châu - huy chương vàng Olympic Toán năm 1988 và 1989, giải thưởng Fields (năm 2010) và hiện là giáo sư Toán học tại khoa Toán của Đại học Chicago (Mỹ).